

การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนอนุบาลวังม่วง สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2*

THE DEVELOPMENT OF PROGRAMMED INSTRUCTION OF SPECIAL
RELIGIOUS DAYS IN SOCIAL STUDIES, RELIGION AND CULTURE
SUBJECT GROUP FOR STUDENTS OF PRATOMSUKSA 5/3 AT
ANUBANWANGMUANG SCHOOL, SARABURI PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 2

กมลนัฐ พิชัย

Kamonnat Pichai

นภาพรณ์ ัญญา

Napaporn Tunya

มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

Western University, Thailand

E-mail: amonwanya3@gmail.com

บทคัดย่อ

การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนอนุบาลวังม่วง อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. พัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปให้มีประสิทธิภาพ 80 / 80 2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป และ 3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนอนุบาลวังม่วง กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 28 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย บทเรียนสำเร็จรูป เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t-test

* Received 29 October 2020; Revised 11 February 2021; Accepted 11 February 2021

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป ที่สร้างขึ้นมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 85.43 / 82.86
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่ได้เรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป โดยรวมมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.47$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความน่าสนใจ สบายงามและความสอดคล้องเนื้อหา อยู่ในระดับ ($\bar{x}=4.61$) สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ อยู่ในระดับ ($\bar{x}= 4.60$) และนักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม อยู่ในระดับ ($\bar{x}= 4.59$) ตามลำดับ

คำสำคัญ : การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป, วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา, ศาสนาและวัฒนธรรม

ABSTRACT

The objectives of the research The Development of Programmed Instruction of Special Religious Days in Social Studies, Religion and Culture Subject Group for Students of Pratomsuksa 5/3 at Anubanwangmuang School, Saraburi Primary Education Service Area Office were to 1. develop the programmed instruction in order to achieve the effectiveness of 80/ 80, to 2. compare the achievement before and after learning by using the programmed instruction and to 3. study the students' satisfaction towards the learning by using the programmed instruction. The sample group selected by using purposive sampling was 28 students of Pratomsuksa 5/3 at Anubanwangmuang School studying in semester 2 of academic year 2019. The research instruments consisted of the programmed instruction about Buddhist Religious Days, learning management plan, academic achievement test and satisfaction questionnaire. The statistics used for data analysis consisted of percentage, mean, standard deviation and t-test.

The research results were as follows;

1. The efficiency of the programmed instruction created in this research was 85.43 / 82.86.
2. Academic achievement before and after learning differed with the statistically significant at the .01.

3. The overall satisfaction was at a high level ($\bar{x}=4.47$) after the students used the programmed instruction. Considering each item, the interestedness, beauty and content consistency were at 4.61 ($\bar{x}=4.61$), ability to apply knowledge to daily life was at 4.60 ($\bar{x}=4.60$), and students ability in doing the activities was at 4.59 ($\bar{x}=4.59$), respectively.

Keywords: The development of programmed instruction, Buddhist Religious days, Religion and culture

บทนำ

พระพุทธศาสนาถือได้ว่าเป็นศาสนาประจำชาติ เพราะคนส่วนใหญ่ ร้อยละ 95 นับถือพระพุทธศาสนา และอยู่เคียงคู่กับชาติไทยมาโดยตลอด ดังนั้นพระพุทธศาสนาจึงมีความสำคัญต่อสังคมไทย เพราะพระพุทธศาสนาเป็นหลักในการดำเนินชีวิตของคนไทย คนไทยจึงนำหลักธรรมมาประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ลักษณะนิสัยของคนไทยมีจิตใจที่ตั้งงามในทุก ๆ ด้าน มีความเป็นมิตรกับทุกคน พระพุทธศาสนายังเป็นหลักในการปกครองประเทศ กษัตริย์ทุกพระองค์ของไทยได้นำเอาหลักธรรมพระพุทธศาสนาไปใช้ในการปกครองประเทศ เช่น ทศพิธราชธรรมตลอดมา หรือใช้หลัก “ธรรมาธิปไตย” และหลักอปาริหานิยธรรม เป็นหลักในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อีกทั้งยังเป็นศูนย์รวมจิตใจ เนื่องจากหลักธรรมในพระพุทธศาสนามุ่งเน้นให้เกิดความรักความสามัคคีกัน มีความเมตตากรุณาต่อกัน เป็นต้น จึงเป็นศูนย์รวมจิตใจของชนชาวไทยให้มีความเป็นหนึ่งเดียวกัน พระพุทธศาสนาเป็นที่มาของวัฒนธรรมไทย ด้วยวิถีชีวิตของคนไทยผูกพันกับพระพุทธศาสนา จึงเป็นกรอบในการปฏิบัติตนตามหลักพิธีกรรมในพระพุทธศาสนาต่าง ๆ เช่น การบวช การแต่งงาน การทำบุญเนื่องในพิธีการต่าง ๆ การปฏิบัติตนตามประเพณีในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น ซึ่งเป็นส่วนที่ก่อให้เกิดวัฒนธรรมไทยจนถึงปัจจุบัน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนา นักเรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพโดยเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วนักเรียนจะต้องมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่ง

ทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาถือว่ามีความสำคัญมาก เนื่องจากเป็นระดับการศึกษาที่จัดเตรียมเยาวชนของชาติ ซึ่งเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าและมีความสามารถในการพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลในสังคมที่มีศักยภาพ อาจกล่าวได้ว่าเยาวชนในวัยดังกล่าวเป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโตและเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่และยังเป็นวัยที่กำลังก้าวสู่ตลาดแรงงานของประเทศ ดังนั้นการจัดการศึกษาในระดับนี้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความรู้ประสบการณ์ทางด้านวิชาการ วิชาชีพควบคู่กันไปเพื่อให้เยาวชนเหล่านี้ได้มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการดำรงชีวิตในสังคมไทยได้เป็นอย่างดี ตลอดจนสามารถประพฤติตนได้อย่างเหมาะสมในการดำรงชีวิตประจำวัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นหนึ่งใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษา ต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน และเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนตลอด 12 ปี การศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ใน 5 สาระหลัก ดังนี้

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

เป็นสาระการเรียนรู้ที่ประกอบมาจากหลายแขนงวิชาจึงมีลักษณะเป็นสหวิทยาการ โดยนำวิทยาการจากแขนงวิชาต่าง ๆ ในสาขาสังคมศาสตร์มาหลอมรวมเข้าด้วยกัน ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ จริยธรรม ประชากรศึกษา สิ่งแวดล้อมศึกษา รัฐศาสตร์ สังคมวิทยาปรัชญา และศาสนา ในการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม การจัดการเรียนรู้นอกจากจะช่วยให้นักเรียนมีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและสังคมวัฒนธรรมแล้ว ยังมีทักษะและกระบวนการต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ประกอบ

ในการตัดสินใจได้อย่างรอบคอบในการดำเนินชีวิต และการมีส่วนร่วมในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาในฐานะพลเมืองดี ตลอดจนการนำความรู้ทางจริยธรรม หลักธรรมทางศาสนา มาพัฒนาตนเองและสังคม ทำให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งได้กำหนดสาระการเรียนรู้ในสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม เป็นแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ซึ่งมีมาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือ

ศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่นมีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มาตราฐาน ส 1.2 เข้าใจตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และดำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ และตัวชี้วัดได้กำหนดให้ผู้เรียนรู้และเข้าใจประวัติความสำคัญศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของโรงเรียนอนุบาลวังม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เป็นไปตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมุ่งจัดการศึกษาให้นักเรียนมีความรู้คู่คุณธรรม พัฒนาพฤติกรรมนักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ เป็นคนดี มีปัญญา และมีความสุข จากผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลวังม่วง ที่ผ่านมา พบปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่ทำให้นักเรียนนักเรียนที่เรียนในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในรายวิชาดังกล่าว โดยเฉพาะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนอนุบาลวังม่วง ที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาดังกล่าวนั้นต่ำมาก ทั้งนี้ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 ได้ทำการสังเกตและสัมภาษณ์นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนอนุบาลวังม่วง ในปัญหาการเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พบปัญหาในสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม หัวข้อเรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ว่ามีเนื้อหาค่อนข้างยากเกินไปสำหรับนักเรียน ประกอบกับมีเนื้อหาค่อนข้างมาก ทำให้นักเรียนไม่สามารถจดจำและเข้าใจในเนื้อหาทั้งหมดได้ ไม่แรงจูงใจหรือสิ่งเร้าแปลกใหม่ในการเรียนรู้ เกิดความเบื่อหน่าย ไม่สนใจเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพราะปัญหาที่พบนี้จึงจำเป็นต้องหาวิธีที่ต้องหาเครื่องมือ วิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ถูกต้องและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 ดีขึ้น

ผู้วิจัยมีแนวคิดที่จะจัดทำบทเรียนสำเร็จรูปเรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนเพื่อแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนอนุบาลวังม่วง จากปัญหาที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เพราะบทเรียนสำเร็จรูปมีความสำคัญคือเปรียบเสมือนครูผู้สอน ที่ให้ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าทำกิจกรรมการเรียนและประเมินผลด้วยตนเอง ซึ่งเป็นสื่อการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นโดยกำหนดเนื้อหาวัตถุประสงค์วิธีการตลอดจนอุปกรณ์การสอนที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นส่วนย่อย ๆ เรียกว่า กรอบ โดยลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายากแต่ละกรอบมีคำถามและคำตอบเพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพของตนเอง

อาจกล่าวได้ว่าบทเรียนสำเร็จรูปเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาสามารถนำมาใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ที่ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าทำกิจกรรมการเรียนรู้และประเมินผลด้วยตนเองตามลำดับขั้นที่กำหนดไว้ล่วงหน้าเหมาะสมในการถ่ายทอดเนื้อหาสาระไปสู่ผู้เรียนให้สมบูรณ์ได้เรียนเป็นขั้นตอน ช่วยให้เกิดความสนใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง ในการแสวงหาความรู้และเป็นการสนองความแตกต่างในด้านความสามารถของบุคคลได้เป็นอย่างดี จากที่กล่าวถึงความสำคัญของบทเรียนสำเร็จรูปมาแล้วนั้น ก็เป็นอันเหมาะที่ได้นำบทเรียนสำเร็จรูปเรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนามาใช้ประกอบการเรียนการสอนเพื่อแก้ปัญหาของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนอนุบาลวังม่วงให้สูงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 ให้มีประสิทธิภาพ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนก่อนและหลังการเรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนอนุบาลวังม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 รวมทั้งสิ้น 72 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนอนุบาลวังม่วง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 เลือกแบบเจาะจง จำนวน 28 คน ด้วยเหตุที่ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยได้ใช้แบบแผนการทดลอง One Group Pre-test Post-test Design

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือที่ผู้วิจัยนำไปใช้ ดังนี้

1. บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2. แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน ดังนี้

แผนการเรียนรู้ที่ 1 วันวิสาขบูชา	จำนวน 2 ชั่วโมง
แผนการเรียนรู้ที่ 2 วันอาสาฬหบูชา	จำนวน 2 ชั่วโมง
แผนการเรียนรู้ที่ 3 วันเข้าพรรษา	จำนวน 2 ชั่วโมง
แผนการเรียนรู้ที่ 4 วันออกพรรษา	จำนวน 2 ชั่วโมง
แผนการเรียนรู้ที่ 5 วันมาฆบูชา	จำนวน 2 ชั่วโมง

3. แบบทดสอบวัดสัมฤทธิ์ทางการเรียนบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้

ขั้นตอนการดำเนินการศึกษาวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลอง ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ก่อนทำการทดลอง ผู้วิจัยค้นคว้าทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ผู้วิจัยสอนกลุ่มทดลองด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สร้างขึ้นเอง จำนวน 10 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง ได้ทำการทดลองกับกลุ่มทดลอง จำนวน 28 คน โดยให้นักเรียน เรียนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่กำหนดในแต่ละแผน ในระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยค้นคว้าทำการประเมินการปฏิบัติงานของนักเรียน ด้วยแบบประเมินพฤติกรรม และการตรวจผลงาน และให้นักเรียนทำการทดสอบก่อน-หลังเรียน และเรียนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จนครบ 10 แผนการจัดการเรียนรู้

3. หลังสิ้นสุดการทดลองสอนแล้ว ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังเรียน (Post -test) กับนักเรียนกลุ่มทดลองด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับเดิม จำนวน 30 ข้อ ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง 2 สัปดาห์

4. แบบสอบถามความพึงพอใจนักเรียน โดยใช้แบบวัดความพึงพอใจ จำนวน 15 ข้อ

5. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการทดลอง เพื่อนำคะแนนมาประมวลทางสถิติ วิเคราะห์ และสรุปผลการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 ที่สร้างขึ้นเพื่อใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 85.43/82.86 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แสดงว่า บทเรียนสำเร็จรูปเรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ระดับ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองก่อนและหลังเรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนที่ได้เรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โดยรวมมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก (\bar{x} = 4.47) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ บทเรียนสำเร็จรูป เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีความน่าสนใจ สวยงามและสอดคล้องเนื้อหา มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{x} = 4.61) นักเรียนสามารถนำความรู้จากบทเรียนสำเร็จรูป กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{x} = 4.60) นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นจากการเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และ นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมเป็นไปตามลำดับ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{x} = 4.59)

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัย การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยค้นคว้า มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปราย ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 ที่สร้างขึ้นมีค่าเท่ากับ 85.43/82.86 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ หมายความว่า นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยนระหว่างเรียนจากบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทั้ง 5 ชุด คิดเป็นร้อยละ 85.43 และค่าเฉลี่ยคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 82.86 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ทั้งนี้เนื่องมาจากบทเรียน

สำเร็จรูปดังกล่าว มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพที่เหมาะสม เริ่มจากการศึกษาค้นคว้า และวิเคราะห์หลักสูตรอย่างละเอียด การศึกษาวิธีการสร้างที่มีประสิทธิภาพ การตรวจสอบและประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ การทดลองใช้กับนักเรียนครบทั้งแบบ 1:1 กลุ่มเล็ก และกลุ่มใหญ่ ในทุกขั้นตอนการตรวจสอบมีการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะ และทำให้ได้บทเรียนสำเร็จรูปที่สมบูรณ์ เมื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจึงมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้ยังมีงานวิจัยของ รุ่งทิพย์ กลินทะ ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเพลงประกอบภาพเรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเพลงประกอบภาพ เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.24/88.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ (รุ่งทิพย์ กลินทะ, 2559) และงานวิจัยของ นวลจันทร์ วิเศษ ได้ศึกษาการพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปการ์ตูนประกอบ กิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง การประหยัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าบทเรียนสำเร็จรูปการ์ตูนประกอบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 84.20/ 85.12 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ (นวลจันทร์ วิเศษ, 2558)

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องมาจากบทเรียนสำเร็จรูปเป็นนวัตกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อสนองความสามารถ ความสนใจและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นสื่อการเรียนการสอนที่ดีเพราะในบทเรียนสำเร็จรูปมีส่วนประกอบที่หลากหลาย มีคำแนะนำการใช้บทเรียนสำเร็จรูปสำหรับครู และนักเรียนจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ มีแบบทดสอบก่อนเรียนเฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน กรอบการเรียนรู้ พร้อมทั้งคำถามที่เรียงลำดับจากง่ายไปยากแบบทดสอบหลังเรียน เฉลยแบบทดสอบหลังเรียนและบรรณานุกรมซึ่ง ทิศนา แฉมมณี ได้กล่าวว่า บทเรียนสำเร็จรูปหมายถึง สื่อการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น โดยกำหนดเนื้อหา วัตถุประสงค์วิธีการตลอดจนอุปกรณ์การสอนที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นส่วนย่อย ๆ เรียกว่า กรอบ โดยลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก แต่ละกรอบมีคำถามและคำตอบเพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพของตนเอง (ทิศนา แฉมมณี, 2552)

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นวลจันทร์ วิเศษ ที่ได้ศึกษาการพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปการ์ตูนประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง การประหยัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าบทเรียนสำเร็จรูปการ์ตูนประกอบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 84.20/85.12 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (นวลจันทร์ วิเศษ, 2558) และงานวิจัยของ ทองคุณ หนองพร้าว ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง จังหวัดของเรา (บุรีรัมย์) กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และบทเรียนสำเร็จรูปมีประสิทธิภาพ 83.87/84.08 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนและก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (ทองคุณ หนองพร้าว, 2558)

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เนื่องจากบทเรียนสำเร็จรูปมีภาพประกอบที่สวยงาม มีความน่าสนใจและน่าอ่าน ในการจัดรูปแบบ สาระเนื้อหาแต่ละเล่มใช้ภาษาที่เข้าใจได้ดีและง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ สามารถปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองและค้นพบคำตอบหรือทำกิจกรรมสำเร็จ ด้วยตนเองหรือกับเพื่อน เนื้อหาที่ใช้มีความเหมาะสมกับเวลาที่ใช้ ซึ่ง มธุรส สว่างบำรุง ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจกับผลการเรียนมีความสัมพันธ์กันทางบวก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่นักเรียนได้ปฏิบัติทำให้นักเรียนได้รับการตอบสนองความต้องการด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดความสุขุมของชีวิตมากน้อยเพียงใด นั่นคือสิ่งที่ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ในการส่งเสริมความพึงพอใจในการเรียนรู้ให้กับนักเรียน (มธุรส สว่างบำรุง, 2551) และงานวิจัยของ วัฒนา ภิญญมิตร ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้และบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง อาณาจักรสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก (วัฒนา ภิญญมิตร, 2558) และงานวิจัยของธมนวรรณ พรหมจันทร์ ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปเรื่องจังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ธมนวรรณ พรหมจันทร์, 2559)

สรุป

การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนอนุบาลวังม่วง อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี มีประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป เท่ากับ 85.43/82.86 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่ได้เรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป มีความพึงพอใจ ความน่าสนใจ สวยงามและความสอดคล้องเนื้อหา สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และนักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป ควรมีการวางแผนอย่างเป็นระบบมีการพัฒนาตามขั้นตอนการวิจัย เพราะจะทำให้การพัฒนาบทเรียนทำได้ง่าย

1.2 ควรมีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปเนื้อหาอื่น ๆ ที่หลากหลาย เพื่อจะได้ช่วยส่งเสริมผู้เรียนให้สามารถใช้ประโยชน์จากเครื่องมือการเรียนรู้ และฝึกให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.3 ควรมีการร่วมมือระหว่างสถานศึกษาในการนำบทเรียนสำเร็จรูป ที่ได้มีการพัฒนาขึ้นมาอย่างมีประสิทธิภาพมาใช้ร่วมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนจริง

1.4 ควรส่งเสริมให้มีการนำบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 ไปใช้เพื่อทบทวนเนื้อหาในการเรียนการสอน เตรียมความพร้อมก่อนการเรียนหรือค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 ด้วยนวัตกรรมอื่น ๆ

2.2 ควรมีการพัฒนาต่อยอดบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โดยใช้สื่อที่เป็นเทคโนโลยีเพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจบทเรียนเพิ่มขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ทองคุณ หนองพร้าว. (2558). การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องจังหวัดของเรา (บุรีรัมย์) กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ใน *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ทิตินา แคมมณี. (2552). *ศาสตร์การสอน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธมนวรรณ พรหมจันทร์. (2559). การพัฒนาแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ใน *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นวลจันทร์ วิเศษ. (2558). การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปการ์ตูนประกอบกิจกรรมการเรียนรู้การสอน เรื่องการประหยัด กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ใน *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มธุรส สว่างบำรุง. (2551). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพมหานคร: กิตติการพิมพ์.
- รุ่งทิพย์ กลินทะ. (2559). การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเพลงประกอบภาพ เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. ใน *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วัฒนา ภิญญมิตร. (2558). การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้และบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องอาณาจักรสุโขทัยกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ใน *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.